

25. мај 2021. године

Интервју министра Селаковића за љубљански дневник „Дело“

Расправа о европској перспективи земаља региона, која је била у средишту недавног сусрета иницијативе Брдо-Бриони, веома је актуелна не само у региону него и шире. Али стекли смо утисак да се ЕУ амбиција многих земаља у последњих неколико година охладила. Је ли погрешан тај наш утисак?

Европска унија годинама уназад показује замор у проширењу, што код држава Западног Балкана као реакцију природно изазива приступни замор, међутим терет одговорности за недовољно динамично напредовање у процесу евроинтеграција се често неосновано ставља на терет држава кандидата. У читавом региону и даље постоји преобладајуће расположење у корист чланства у ЕУ, али постоје и схватљиве фрустрације због изгубљеног времена и изневерених очекивања.

Колико је за чланство у ЕУ још увек загрејана Србија?

Србија је већ двадесет година на путу ка ЕУ. Захтев за чланство поднели смо пре 12 година, статус кандидата добили 2012. године, а од почетка преговора 2014. године отворили смо 18 од 35 преговарачких поглавља и затворили два. Истраживање једног београдског института спроведено овог месеца потврђује да у Србији и даље постоји апсолутно већинско расположење грађана за чланство у ЕУ и да би такво опредељење недвосмислено било потврђено на референдуму. Са друге стране, и Влада Србије без икаквог околишања непрестано поручује да је чланство у ЕУ наш кључни стратешки циљ. Није реч, дакле, о церемонијалном изражавању опредељења, већ о истинској вољи Србије и њених грађана да буду део једне шире европске породице којој и историјски и вредносно и интересно нагињу.

Србија се у последње време веома успешно показала као лидер у региону. Такав успех Србије не радује баш све у региону, зашто би се требале државе региона радовати јакој Србији?

Време је да као друштва и на менталном и на политичком плану превазиђемо онај наш балкански менталитетски став да је добро када комшији угине крвава. Није, дакле, право питање зашто би се неко радовао успешној Србији, већ зашто се сви не би радовали успешној Србији. Живимо на подручју на којем смо повезани и родбинским везама и комплементарним привредама, па, ако хоћете, и даље живим сећањем на наше заједничке успехе у време када смо били чвршће повезани. Ја не видим ниједан рационалан разлог да било ко страхује од успешног суседа, јер управо су неуспешни суседи ти од којих треба страховати. Политички радикализам, демагогија, ксенофобија јесу појаве које плодно тло лакше налазе у атмосери социјалне и економске несигурности него у успешним државама и прогресивним друштвима.

Гледано из далека чини се да је успешно балансирање између великих сила, Кине, Русије, ЕУ и САД, Србији дало неку конкурентну предност у поређењу са другим земљама. Које су према вашем мишљењу кључне предности такве позиције Србије?

У условима пандемије показало се да је мултивекторска спољна политика Србије спасоносна. Наши руски и кинески пријатељи били су у прилици да притекну у помоћ у тренутку када је ЕУ била опхрвана сопственим проблемима, што је за последицу имало озбиљне проблеме у имунизацији становништва на нашем континенту. Догодило се заправо да су неки политички обзири однели превагу над првим и најважнијим приоритетом, а то је да се на најбржи могућ начин вратимо у мод колико-толико нормалног друштвеног и економског функционисања. Србија је имала и недвосмислену економску корист од, рецимо, сарадње са НР Кином, зато што смо решили неке дугогодишње проблем у рударско-металуршком комплексу, који су били омча око врата српској економији, а те проблеме није било могуће решити у сарадњи са неким другим партнерима. Није дакле реч о потреби Србије да некоме опонира, већ о прагматичном настојању да се обезбеди напредак сопственој држави, а да се при том нико не осети угроженим. Ми са Русијом и Кином негујемо традиционално чврсто и челично пријатељство, јер те државе нам никада нису учиниле ништа нажао, и при том у апсолутним бројкама та сарадња је стотинама, чак хиљадама пута мања него сарадња оних који са подозрењем гледају на наше везе са руским и кинеским пријатељима.

Какав је рецепт за успешно балансирање између поменутих сила?

У свету који је после дужег периода незадрживе глобализације почео поново да се поларизује, и то тако што постаје полицентричан, позиција држава које одлучују да буду војно неутралне јесте веома сложена, јер центри моћи могу сумњати у искреност или одрживост такве позиције. Србија међутим на најискренији могућ начин стоји на тој позицији и доследно инсистира на поштовању међународног права, мултилатерализму и политици немешања у унутрашње ствари других држава. Ми немамо начина да друге убедимо да су мир и стабилност заиста највиши српски државни и национални интерес осим тако што ћемо бити доследни у инсистирању на тим вредностима. Неки од наших пријатеља и партнера то разумеју, неки можда мало лошије разумеју, али на нама је да кредибилношћу и доследношћу и неверне Томе убедимо у добронамерност наше позије.

Велики доток директних страних инвестиција је за привреду Србије значајан успех, колико су за тај привредни успех заслужни напори дипломатске мреже Србије? Како конкретно ваше министарство може допринети успеху на подручју страних инвестиција?

Економска дипломатија је кључан сегмент сваке успешне савремене дипломатије. Србија до сада на том пољу није била без успеха, што показују и подаци о нивоу директних страних инвестиција у Србију у протеклом периоду. Уверени смо међутим да можемо и боље и више, и отворени смо да користимо позитивна искуства других земаља. У том смислу смо већ одличне иницијалне контакте направили са, рецимо, нашим пријатељима у Мађарској.

Односи са Словенијом, где видите највише могућности за побољшање, на којем подручју конкретно?

Економија је у савременом свету генератор свих других облика сарадње, међутим наши народи, рекао бих, имају толико чврсту и дугу традицију сарадње и пријатељства да имамо ретку прилику да напредак у економској сарадњи градимо на већ постојећим односима и везама. Србија је заинтересована за проширење економске и трговинске сарадње, посебно у областима у којима имамо значајан а неискоришћен потенцијал, као што су прерађивачка индустрија, ИТ индустрија, банкарство и осигурање, производња хране, туризам, развој малих и средњих предузећа... Уверен сам да ће економски и политички односи наставити да се у годинама пред нама развијају упоредо, у обостраном интересу наших земаља.

Србија је за словеначке фирме атрактивна локација не само за склапање узвозних и извозних послова него је и атрактивна локација за инвестиције, у којим привредним гранама ви видите највише могућности за словеначке инвеститоре у Србији?

Са задовољством могу да констатујем да је са уложених више од милијарду евра Словенија један од највећих инвеститора у Србији, и да у више од 1.200 словеначких компанија ради око 25.000 радника. Тај тренд се наставља, и само у прошлој години привукли смо око 466 милиона евра словеначких инвестиција. Словеначки инвеститори имају одлична искуства у Србији, и очекујем да и у будућности имамо разлоге за обострано задовољство.

Фирме из Србије значајан су инвеститор у Словенији, како и чиме оцењујете да би Словенија могла привући још већу пажњу инвеститора из ваше земље?

Добро сте приметили чињеницу да све више компанија из Србије одлучује да послује у Словенији и реч је о растућем тренду. Према нашим подацима, вредност досадашњих српских инвестиција у Словенији је око 300 милиона евра. Реч је о нешто више од 2.000 привредних субјеката код којих је већински власник правно лице регистровано у Србији или држављанин Србије. Сигуран сам да је то само почетак једног динамичног економског односа између наших држава, који ће наставити да цвета на обострану корист.

Културна сарадња између две земље, у оквиру преговора о наследству бивше Југославије било је говора о враћању филмова Словенији, има ли помака на том плану односно где су још нерешени проблеми?

Србија је искрено заинтересована и спремна да у непосредном дијалогу ради на решавању свих отворених питања са Словенијом. Конкретан пример који помињете јесте део ширег питања повраћаја културних добара, а оно је превише сложено да бисмо могли у једном овако кратком разговору да се дотакнемо свих његових правних и других аспеката. И треба да имате на уму да није реч само о културним добрима које Словенија потражује од Србије, већ и о онима које потражује Србија, тако да тај процес треба да има двосмеран карактер. Уверен сам да добре воље за то не недостаје ни на једној ни на другој страни.

Познато ми је да се Србија труди промовисати свој туризам, у време пандемије ваша земља се чини као потенцијално атрактивна локација за туристе из Словеније, који

траже мирније локације без великог ризика заразе, постоји ли какав акцијски план по том питању?

Словенци су познати као велики заљубљеници у природне лепоте и људи који теже да сваки тренутак слободног времена проведу у природи. Србија је у том смислу и даље неоткривени бисер. У Београду смо у времену пре пандемије навикли на присуство великог броја словеначких туриста, посебно у време великих празника, међутим наш главни град није једина привлачна туристичка дестинација у Србији. Сигуран сам да се ниједан Словенац не би вратио незадовољан са рецимо туристичке туре на Старој планини, Златибору или Ртњу. У условима ограниченог кретања у време пандемије чак су и многи грађани Србије први пут открили природне лепоте своје земље. И не говорим само о економском аспекту туризма, јер српски и словеначки народ кроз читаву историју имају искуство складних и пријатељских односа, а туризам може бити само једно од средстава да се те везе обнове и додатно учврсте.

Каква су очекивања Србије од председавања Словеније Савету ЕУ?

Желим Словенији успешан шестомесечни мандат, и, упркос томе што смо свесни изазова са којима се ЕУ суочава, надамо се да ће Словенија пронаћи начин да питање проширења поново на политичкој агенди ЕУ добије место које заслужује. Очекујемо и да ће Словенија током свог председавања успешно организовати Самит ЕУ-Западни Балкан, чије одржавање је најављено за октобар ове године. Мислим да Словенија, као земља која сигурно боље разуме процесе на Балкану него неке удаљеније државе, може дати велики допринос отворенијем и проактивнијем односу ЕУ према нашем региону.